

Dokazování v přeshraničních sporech

Justiční akademie ČR
Pavla Belloňová, Pavel Simon
22. dubna 2013

1

**ČLENSKÉ STÁTY EU
(Bez Dánska)**

Nařízení o dokazování

- **Nařízení** Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech
- účel - zrychlení a zjednodušení postupu při provádění důkazů v přeshraničních sporech zahrnujících dva či více členských států, a tím zefektivnění soudních řízení
- **Lippens** – C-170/11
- občanské a obchodní věci

3

Dokazování

- Neexistuje definice, široký výklad:
Stanovisko generálního advokáta ve věci **Tedesco** C-175/06 (bod 43)
- Zamýšlené řízení:
provádí-li se dokazování před zahájením řízení ve věci samé nebo v případě, že hrozí ztráta důkazů (**2009 Haagské doporučení** č. 47) – možno použít např. v případě návrhu na zajištění důkazu, vyloučeno „*pre-trial discovery*“ a „*fishing expedition*“ (čl. 23 HÚ, prohlášení Rady 54/01/30) – musí být zřejmý vztah důkazních prostředků k zamýšlenému řízení
- Nelze použít pro zjišťování adres

4

Nařízení o dokazování

Způsoby spolupráce při dokazování

1. Žádost o provedení dokazování příslušnému soudu jiného členského státu (dožádání)
2. Žádost o povolení přímého dokazování na území jiného členského státu

5

Nařízení o dokazování- působnost

- všechny členské státy s výjimkou Dánska
- nahrazuje úpravu doručování v dvoustranných dohodách mezi ČR a Slovenskem, Polskem a Maďarskem

6

Nařízení o dokazování

1. Žádost o provedení dokazování příslušnému soudu jiného členského státu (dožádání)

- Přímý styk dožadujícího a dožádaného soudu (čl. 2)
- **Dožadující soud:** soud, u něhož bylo nebo bude zahájeno řízení
- **Dožádané soudy:** okresní soudy
- **Ústřední orgán:** Ministerstvo spravedlnosti
- Rychlá komunikace, předtištěné formuláře (Evropský soudní atlas), nevyžaduje se vyšší ověření
- Podpora moderních komunikačních prostředků ([videokonference](#), telekonference)

Nařízení o dokazování

- Jazykový režim pro formuláře pro komunikaci dožadujících a dožádaných soudů a jejich přílohy:

úřední jazyk přijímajícího státu (místa dokazování) nebo jiný jazyk, který přijímací stát akceptuje (Česká republika: SK, EN, DE)

Nařízení o dokazování

- Žádost o provedení dokazování v jiném členském státě (**formulář A**, čl. 3)

Dožádaný soud potvrdí její přijetí do 7 dnů, případně vyzoomí dožadující soud o vadách žádosti nebo o postoupení příslušnému soudu (formulář B, čl. 7).

Dožádaný soud si může do 30 dnů vyžádat doplnění údajů pro provedení důkazů, případně zaplacení záruky či zálohy podle čl. 18 odst. 3 (formulář C, čl. 8).

Nařízení o dokazování

- Dokazování dožádaným soudem

a) podle práva dožádaného státu – obecné pravidlo

b) zvláštním způsobem, požádá-li o něj dožadující soud a není-li v rozporu s právem dožádaného státu nebo nebrání-li mu závažné praktické překážky

Dožádaný soud provede dokazování bez prodlení, nejpozději do 90 dnů od přijetí žádosti. Nemůže-li tuto lhůtu dodržet, vyzoomí o tom (s odůvodněním) dožadující soud (**formulář G**, čl. 15). Provedení dokazování oznámí dožádaný soud na **formuláři H** (čl. 16).

Dožádaný soud může přiměřeně použít donucovací opatření podle svého práva (čl. 13).

Nařízení o dokazování

- **Účast stran a zástupců dožadujícího soud na dokazování**

Řídí se právem dožadujícího státu; dožádaný soud je informován dožadujícím soudem v žádosti nebo jinou formou.

Dožádaný soud informuje o čase, místě a podmínkách dokazování ([formulář F](#), čl. 11 odst. 4).

Bez ohledu na žádost dožadujícího soudu může dožádaný soud požadovat účast stran, stanoví-li tak právo dožádaného soudu (čl. 11 odst. 5).

Nařízení o dokazování

- **Právo odmítnout výpověď**

Řídí se právem dožádaného státu i dožadujícího státu, byl-li o něm dožádaný soud informován v žádosti nebo bylo-li mu dožadujícím soudem potvrzeno.

Nařízení o dokazování

- **Ostatní důvody pro odmítnutí žádosti**

žádost nespadá do působnosti nařízení
žádost nespadá do pravomoci soudů v dožádaném státě
dožadující soud nedoplnil žádost do 30 dnů nebo nezaplatil záruku či zálohu do 60 dnů

nelze odmítnout z důvodu výlučné pravomoci dožádaného soudu k řízení ve věci samé nebo z důvodu, že toto řízení nespadá v dožádaném státě do pravomoci soudů

dožádaný soud o důvodech odmítnutí vyrozumí dožadující soud do 60 dnů od přijetí žádosti

Nařízení o dokazování

Přímé dokazování (čl. 17)

- Dokazování provádí zástupce dožadujícího soudu na území jiného členského státu podle práva dožadujícího státu
- [ProRail](#), C-332/11
- Přímé dokazování musí být povoleno ústředním nebo příslušným orgánem státu (důvody pro odmítnutí v čl. 17 odst. 5, na jehož území má být dokazování provedeno (žádost na [formuláři I](#))
- Nelze použít donucovacích prostředků, vyslychaná osoba musí být poučena, že poskytuje výpověď dobrovolně

Nařízení o dokazování

Náklady dokazování

Nese dožádaný orgán s výjimkou:

- a) nákladů na znalce a tlumočníky
- b) dokazování zvláštním způsobem (čl. 10 odst. 3)
- c) použití [videokonference](#), telekonference (čl. 10 odst. 4)

Záloha nebo záruka na očekávané náklady – pouze v případě znaleckého posudku

[Weryński](#), C-283/09

NEČLENSKÉ STÁTY EU
(včetně Dánska)

Právní základ

- 1) Haagská úmluva o dokazování z r. 1970
 - 2) Dvoustranné smlouvy o právní pomoci
 - 3) Haagská úmluva o civilním řízení
 - 4) Bezesmluvní styk
- Informativní pomůcka pro styk s cizinou dostupná na [Extranetu MSp](#) v sekci Mezinárodní justiční spolupráce – Civilní – Obecné informace
 - Instrukce MSp [59/2010-MOC-I](#)

17

Haagská úmluva o dokazování 1970

- Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, [vyhláška č. 129/1976 Sb.](#)
- www.hcch.net
 - Conventions – All Conventions – [č. 20](#)
 - Specialized sections – [Evidence Section](#)
- K 22.4.2013: 57 smluvních států
- Vztah k jiným předpisům upravujícím přeshraniční dokazování v civilních věcech

Působnost HÚ o dokazování

- Působnost časová – od 11.7.1976
- Působnost teritoriální - [bilateralizace](#)
- Působnost věcná

Postup při dokazování prostřednictvím ústředních orgánů 1

- **Ústřední orgány, další příslušné orgány**
- **Jazykový režim dožádání**

překlad do úředního jazyku dožádaného státu, EN nebo FR (neučinil-li smluvní stát výhradu proti těmto jazykům)

- **Obsah dožádání** – fakultativní formulář ([Extranet MSp](#))

- **Postup orgánů dožádaného státu**

1. Obecné pravidlo: podle práva dožádaného státu (čl. 9 odst. 1)

2. Zvláštní formou, kterou stanoví dožadující orgán (čl. 9 odst. 2) – nesmí být v rozporu s právním řádem státu dožádaného nebo prakticky nemožné

Dožádání musí být vyřízeno urychleně

Použití donucovacích prostředků v souladu s právem dožádaného státu (čl.

10)

Postup při dokazování prostřednictvím ústředních orgánů 2

- Důvody pro nevykonání dožádání či pro jeho odmítnutí:
 - Požadovaný úkon nespadá do pravomoci justičních orgánů v dožádaném státě
 - Byla-li by dotčena svrchovanost nebo bezpečnost dožádaného státu
 - Právo odepřít výslech: vyplývá-li toto právo buď z právního řádu dožádaného nebo dožadujícího státu
 - Důvodem pro odepření nesmí být výlučná pravomoc dožádaného státu nebo nemožnost uplatnit nárok před soudem
- Doklad o provedení dožádání se vrací stejnou cestou, jakou bylo dožádání zasláno (čl. 13)

NÁKLADY NA PROVEDENÍ DOKAZOVÁNÍ

- **Náklady na provedení dokazování**

Obecné pravidlo: dožádaný stát nebude po státu dožadujícím uplatňovat náhradu nákladů za doručení

Výjimky:

 - a) znalečné, tlumočné
 - b) byla-li použita zvláštní forma ve smyslu čl. 9 odst. 2
 - c) použití pověřené osoby (typické pro státy common law)

Jiné způsoby provádění dokazování dle Haagské úmluvy

- 1) prostřednictvím diplomatických zástupců a konzulárních úředníků
- 2) prostřednictvím komisionářů
- nutné přihlédnout k **prohlášením** smluvních států
- nutné zohlednit podmínky čl. 21

Dokazování podle dvoustranných smluv o právní pomoci

- Aktualizovaný seznam **webu MSp ČR**
- Mohou se použít přednostně před Haagskou úmluvou
- Dvoustranné smlouvy s členskými státy EU nahrazeny nařízením o dokazování
- Zjišťování adres – např. smlouva s SK (okresní soudy), Polskem

Haagská úmluva o civilním řízení (1954)

- vyhláška č. 72/1966 Sb.
- Zasílání dožadání konzulární cestou
- Uplatní se zatím pro: Arménii, Egypt, Japonsko, Libanon, Surinam

Dokazování na bezesmluvním základě

- Prostřednictvím zastupitelských úřadů
- § 55 a násl. ZMPS – vzájemnost

Některé příklady dokazování

- Výzva k písemnému prohlášení namísto výslechu
- Genetické vyšetření (paternitní spory)
- Videokonference

Děkujeme za pozornost.